

VESTI IZ KULTURE

ENAJSTA REVIIJA
ŠOLSKIH PEVSKIH
ZBOROV

V sredo, 13. aprila, je bilo v festivalni dvorani XI. srečanje pevskih zborov moških osnovnih šol. Tokrat je nastopilo samo osem zborov. Vsekakor premalo za toliko velikih šol, kot jih imamo v občini. Zborov na šolah je v resnici več, a videti je, da vsi še niso zreli za tak nastop, kot je vsakoletno srečanje. Letos so zbori peli v počastitev 40-letnice ustanovitve KPS, 40-letnice Titovega vodstva KPJ in 85-letnice njegovega rojstva. Ker pa se glasbeni svet letos spominja tudi 150-letnice Beethovne smrti in Slovenci še posebej 100-letnice rojstva Emila Adamiča, je bil program srečanja sestavljen tako, da je skoraj vsak zbor zapel tudi kako Adamičevo ali Beethovno pesem, dodal pa še po eno narodno ali borbeno. Program je bil torej pri vseh zborih vsebinsko enoten, izvedba pa dostojna, kot smo jo pri naših prizadevnih zborovodjih že vajeni. Srečanje sta popestrila še učenca glasbene šole pianistka Marjana Štefančič, ki je zaigrala I. stavek Beethovne sonate v c-molu in pevec Boris Bobek, ki je ob spremljavi prof. Olge Primčeve zapel Adamičevo pesem Nocoj je pa svetla noč. Vse zborje je spremljala prof. Silva Hrašovec. Za zaključek srečanja so vsi zbori skupaj zapeli Pirmikovo pesem Šopek rož, dirigirala je Vera Šolar.

Nastopili so: dva otroška zbora in mladinski zbor OŠ Vide Pregarc, otroški in mladinski zbor OŠ Polje, mladinski zbor OŠ Jožeta Moškriča, mladinski zbor OŠ Toneta Trtnika-Tomaža in mladinski zbor OŠ Ketteja in Murna.

TRINAJSTA REVIIJA GLEDALIŠKIH
SKUPIN

24. aprila ob 19. uri v Šmartnem ob Savi — Marjan Marinc: POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO, gostuje KUD Prežganje.

8. maja ob 11. uri v Javoru — VESELI VEČER, nastopi KUD Slape.

8. maja ob 18. uri v Hrušici — Tone Partljič: TOLMUN IN KAMEN, gostuje KUD Besnica.

15. maja ob 11. uri v Javoru — Fran Lipah: GOSPOSKA KMETIJA, nastopi KUD Dolsko.

22. maja ob 17. uri v Senožehtih — Tone Partljič: NAJ POJE ČUK, gostuje Svoboda Zalog.

29. maja ob 15. uri v Dolskem I. REVIIJA PEVSKIH ZBOROV OBCINE MOSTE-POLJE in zaključno srečanje vseh aktivnih kulturnih delavcev.

5. junija ob 16. uri v Besnici — H. Weigl: NAMIŠLJENI ZDRAVNIK, gostuje KUD Anton Mehle iz Senožeti.

12. junija ob 18. uri v Zadvoru — Matej Bor: RAZTRGANCJI, gostuje dramska skupina tovarne Saturnus.

V kulturnem domu na Vevčah so imeli 7. aprila 1977 VEČER OPERNIH ARIJ. V izredno pestrem programu so solisti ljubljanske opere peli arije in duete iz oper Verdija, Donizettija, Puccinija, Försterja in Smetane. Sodelovali so: Vanda Gerlovičeva, Sonja Hočvarjeva, Ladko Korošec, Rajko Koritnik in Marcel Ostaševski. Na klavirju jih je spremljala Zdenka Lukčeva. Prebivalci Vevč so prireditev izredno lepo sprejeli.

14. aprila je bila v Jelovškovi galeriji na Kodeljevem odprta prva letošnja likovna razstava. To pot razstavlja akademski slikar Samo Kovač, ki je že kar stalni gost naše galerije. Na otvoritvi je izvajal umetniški program oktet Gallus, ki s svojim ubranim petjem navdušil številne obiskovalce.

V kulturnem domu na Vevčah je istega dne gostovala dramska skupina KUD Horjul, ki je uprizorila komedijo Jožeta Javorška MANEVRI. Zelo razgibano in domiselno improvizirano izvedbo je občinstvo sprejelo z vidnim zadovoljstvom.

Dijaki mošćanske gimnazije so pod vodstvom mentorice prof. Potočkarjeve v Mošćkričevem tednu uprizorili njegovo igro Rdeće rože (foto: N. Javornik)

KRATKE VESTI IZ POBRATENE BILEĆE

Na sedemnajsti skupni seji vseh zborov občinske skupščine Bileća so delegati med drugim razpravljali tudi o delu komisije za pisanje edicije Domovinska zgodovina Bileće. Dosedanje delo je bilo usmerjeno v generalni projekt edicije, po katerem naj bi bila edicija napisana v treh delih. Prva knjiga Spominska knjiga padlih borcev NOB bo izšla že v septembru letos. Delegati so izrekli članom komisije priznanje za dosedanje napore, saj so opravili izredno obsežno in odgovorno nalogo.

Na isti seji so delegati po obširni razpravi sprejeli odlok o proračunu za letošnje leto. Proračunska sredstva za tekoče leto znašajo 13.600.000 din.

Bilećani bodo kmalu dobili dom kulture, ki ga bodo poimenovali po znanem bilećkem revolucionarju Miru Popari. V odbor za gradnjo doma je bilo imenovanih 27 članov.

Bileća je znana med drugim tudi po pešadijski šoli rezervnih oficirjev. Prav te dni je zaključil šolanje 52. razred gojencev te šole.

Občinska konferenca ZSM Bileća bo letos organizirala skupno mladinsko delovno brigado Bratstvo in enotnost, ki bo ob udeležbi mladih iz pobratenih občin Moste-Polje in Sečanj sodelovala na mladinski delovni akciji Sutjeska 77.

In memoriam
Leopoldu Mačku —
Borutu

Umrl je Leopold Maček-Borut. Njegova močna volja in trdna narava nista mogla zaustaviti poti smrti prinašajoči boleznijo in podlegel je v boju s premočnimi silami narave. Izgubili smo dobrega prijatelja in zvestega tovariša, predvojnega revolucionarja, udeleženca narodnoosvobodilne vojne in uglednega družbenopolitičnega delavca v povojnem obdobju.

Polde Maček se je rodil 19. novembra 1901 v Spodnji Zadobrovi. Izhaja iz male kmečke družine. Oče je bil kmet in čevljar, mati gospodinja, Polde pa se je izučil za mizarja — tesarja. V družini je bilo osem otrok.

Še zelo mlad se je vključil v napredno delavsko gibanje in vztrajal je na tej dolgi in trdi poti vse do zadnjih dni svojega življenja. Najprej se je vključil v delavsko napredno kulturno društvo Svoboda v Zalogu, s vso močjo v njem sodeloval in se bojeval za to, da bi društvo sprejelo v svoj program vse napredne smeri razvoja.

Letu 1932 je bil sprejet v komunistično partijo kot član celice v Zadobrovi, postal njen sekretar in kasneje sekretar rajonskega odbora partije v predvojni občini Polje. Na dolžnostih partijskega funkcionarja je ostal vse do leta 1942, ko je odšel v partizane.

V tem obdobju življenja in dela za stvar delavskega razreda, delu, ki mu ga je zaupala partija ali pa si ga je sam nalagal, je bil tovariš Polde vedno prisoten z vso svojo osebnostjo. Polovičarstvo, nedodelanost in omahovanje na pol poti mu je bilo tuje. V neštetihih akcijah, ki jih je bila organizirala partija, v predvojni Jugoslaviji, je Polde sodeloval vedno v prvih vrstah ter se tako izpostavil pred oblastniki in njihovimi čuvarki. Na njegovem obrazu ni bilo nikoli opaziti strahu, ko se je soočal z grožnjami in priiškimi tedanjih oblastnikov.

V dolgoletnem trdem delu v ilegalni partiji se je tovariš Polde izoblikoval v pravega mojstra ilegalnega dela. Pri tem je bil izreden organizator širokih in človek množičnih akcij. V njem je bil kot prirojen izoblikovan pravi lik komunista leninskega tipa. Kot partijski funkcionar se ni nikoli bal sprejeti nalog in je vedno zahteval, da jih prevzemajo ter opravljajo tudi drugi. S svojim zgledom pa je tudi prvi pokazal, kako jih je treba opraviti.

Njegova osebnost ko lik prekaljenega komunista in revolucionarja je vplivala veliko zaupanje in moč v ideje partije in naprednega delavskega gibanja predvojnemu sodelavcem, članom partije in somišljenikom. Da je temu res bilo tako, je razvidno že iz tega, da so bile v sodelovanju z njim, kot sekretarjem rajonskega odbora partije tega področja, mnoge revolucionarne akcije izvršene dosledno in v skladu s takratnimi partijskimi direktivami. Kljub temu, da so to bile množične akcije, takratni čuvarki režima niso uspeli prodreti in odkriti jedra partijskega akta na tem področju.

Polde Maček pa je tudi vso svojo družino, ženo Rozo in malega sina Polka vključeval v nevarno predvojno ilegalno partijsko delo. Ni mogoče naštetih številnih sestankov v njegovi hiši, partijskih kurirskih povezav na relaciji Ljubljana — drugi kraji naše države ter inozemstvo. Iz njegove hiše je potovala partijska literatura v razne kraje Slovenije in seveda tudi v Ljubljano. V Mačkovi hiši je našlo varno zatočišče in oskrbo nešteto predvojnih partijskih funkcionarjev, preganjanj od takratne policije.

Zavestno predvojno idejnopolično delo je povzročilo, da tako partijec kakor vseh drugih naprednih ljudi tega področja agresija fašističnih sil leta 1941 ni našla neprivrženih. Kot prekaljen ilegalni partijski delavec z izrednim občutkom za mobilizacijo naprednih ljudskih množic je tovariš Polde takoj ob ustanovitvi OF videl, da je uspeh oboroženega boja proti fašističnim zavojevalcem odvisen samo

od splošne mobilizacije vseh naprednih sil.

In takoj se je lotil vzpostavljanja in organiziranja odborov OF, zbiranja orožja in tehničnega materiala ter organiziranja ilegalnih tehnik. Mirno lahko rečemo, da je bil vzhodni del Ljubljane leta 1941 eno najbolj pripravljenih in organiziranih področij Slovenije za boj proti okupatorju. Dobro organizirano

področje kot zaledje za ustanavljanje in formiranje prvih borbenih in elitnih enot NOV je dalo ogromno borcev in materialnih sredstev. Nešteto borcev iz tega področja se je kasneje razvilo v zanesljive in prekaljene partijske — politične delavce ter komandante slavnih enot NOV. Nedvomno ima tovariš Polde pri tem velike zasluge kot takratni sekretar partije in OF tega področja.

Fašistični okupator in domači izdajalci pa so vse bolj čutili močan odpor. Zato so začeli izvajati strahovit teror ter loviti organizatorje odpora. Polde Maček je moral po nalogu vodstva partije zapustiti ilegalno delo na terenu in oditi v partizane. Tudi tam so ga čakale odgovorne partijske — politične naloge. Opravljal jih je z isto odgovornostjo in doslednostjo kakor v letih predvojnega ilegalnega dela.

Po osvoboditvi je uspešno izvrševal več odgovornih družbenopolitičnih in gospodarskih funkcij. Čeprav so mu odvzemale veliko časa, je bil še vedno prisoten na domačem terenu. Koliko truda in energije je vlagal pri obnovi in nadaljnji izgradnji našega področja! V tem času so bili zgrajeni zadružni dom v Zadobrovi, nova osnovna šola v Polju, zdravstveni dom v Polju, počitniški dom zveze borcev v Pacugu, rekreacijski objekt v Zajčji dobravi in še mnogo drugih večjih ali manjših komunalnih objektov, ki vsi služijo potrebam krajanov.

Ni dovolj, če rečemo, da je tovariš Polde ostal do kraja zvest revolucionarnemu delavskemu gibanju do zadnjega diha svojega življenja, da na svoji poti nikdar niti za trenutek ni podvomil v pravilnost poti, po kateri je hodil vse svoje življenje. Reči moramo, da je v to svoje tako rekoč življenjsko delo vlagal silno moč in trdnost in da uspehi niso izostali.

Pečat njegovega uspešnega dela na tem širšem področju je prisoten povsod. Moč za uspehe svojega dela je tovariš Polde črpal iz svojega pravičnega občutka, da je vedno znal prislusniti težnjam in potrebam svojih sodelavcev in najširših ljudskih množic. Prav ta povezanost s sodelavci in z ljudskimi množicami, iz katere je sam zrastle, mu je do konca življenja dajala stalne pobude za reševanje tudi žgočih problemov.

Pri vsem tem pa je bil in ostal vedno dober in skrben mož in oče, ki je moral nešteto krat vlagati mnogo skrbi za ohranitev in obstoj svoje družine.

Zaradi vsega tega bomo ob izgubi tovariša Polde Mačka občutili praznino, pogrešali bomo njegovo odkritost in pošteno besedo, sigurnost in moč vlivajočo prisotnost pri nadaljnji graditvi naše samoupravne socialistične skupnosti. SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU!

STANE BOBNAR

dejali: Naša »prva podmornica« deluje brezhibno. Opravljaj si obveščevalno delo; za vsakogar, ki se je pojavil na terenu, je bilo treba vedeti, kdo je in kaj misli, kaj bo storil. In lahko rečemo, da je pri tem tvoja velika zasluga, da so skoro vsi vaščani Slap enotno in borbeno sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju. To delo je teklo kot velik nezmotljiv aparat vse do izdajstva in pogromov. O vsem kar si storil ti, dragi Ivan, bi lahko napisali celo knjigo.

Decembra 1. 1942 so te zaprli. V zaporu pa vemo, kako je bilo. Ko te niso uklonili zasliševanja in pretepanje, so te junija 1943 transportirali v Gonars. Tu so te septembra zajeli Nemci in odvlekli v Dachau, od koder si se vrnil domov šele junija 1945. Tudi v internaciji si sodeloval v vseh akcijah.

Ne smemo pozabiti, kako si po vrnitvi domov postrtovalno sodeloval pri obnovi porušene domovine, pri izgradnji nove oblasti kot odbornik v odborih OF, ZB, ob prireditvah in manifestacijah... Politično si vsestransko deloval vse do izbruha bolezni, ki te je pred leti položila v posteljo.

Težave z zdravjem si možko prenašal; vsak trenutek med svojo boleznijo si znal izkoristiti, da si tudi lažje pozabil na bolečine. In ob vsakem obisku pri tebi, dragi Ivan, si se raje pohvalil, kot da bi tarnal.

Za svoje zadržanje med vojno kakor tudi za delo po vojni si prejel več odlikovanj in Spomenico 1941. Bil si discipliniran član vseh množičnih organizacij in OO ZK Polje.

V imenu vseh družbenopolitičnih organizacij na terenu in v svojem imenu se zahvaljujem tebi, dragi Ivan, za vse tvoje nesebično in postrtovalno delo med vojno in po osvoboditvi. Spomin nate bo ostal za vselej med nami in želimo ti miren počitek v domači grudi.

Tvojim najbližjim pa v imenu vseh družbenopolitičnih organizacij terena Polje-Slape iskreno sožalje.

Krajevna organizacija ZB NOV Polje-Slape

In memoriam
Albinu Torniču

Ko si pred dobrim mesecem praznoval svoj 68-letni rojstni dan, smo bili prepričani, da se boš še vrnil k družini v Kašelj. Vendar je usoda hotela drugače. Težki boleznijo se je pridružila še druga, obema pa tvoj od boleznijo izčrpani organizem ni mogel kljubovati.

Kot sin sončne Primorske, katere pa je po krivični rapalski pogodbi pripadla Italiji, si se kot mlad fant napotil v Jugoslavijo, da si se izognil Mussolinijevi fašistični diktaturi, ki je zatirala vse, kar je bilo slovenskega. Omejevala ti je pravico za rabo materinega jezika, pravico do dela, ker si bil zaveden Slovenec, skratka bil si brezpraven v tedanji fašistični tiraniji.

Prišel si v Kašelj k svojemu sorodniku. Poznali smo te kot mirnega, delavljivega, čeprav ti tudi tedanja Jugoslavija ni nudila tistega, kar si pričakoval.

Vse tegobe v predvojni Jugoslaviji si vdano prenašal v upanju na boljši jutri.

V letu 1941 si doživel drugo okupacijo s strani italijanskih fašistov, tistih fašistov, ki so te pregnali iz svojega rojstnega kraja. Bil si razočaran nad kapitalistično politiko stare Jugoslavije in srečen, ko si poleti 1941 zvedel za NOB pod vodstvom komunistične partije Jugoslavije in Slovenije.

Tvoja odločitev je bila lahka. Poznali si fašizem še izpred vojne in vedel si, da bo ta fašizem, ki je kot okupator zasedel del Slovenije, še bolj krut in zverinski. To je pozneje tudi dokazal. Takoj si vedel, kje je tvoje mesto v boju proti fašističnemu okupatorju. Jeseni 1941 si se vključil v OF. Januarja 1942 si v

hiši, kjer si po vojni živel, zaprisegel, da se boš bojeval proti okupatorjem za osvoboditev slovenske in jugoslovanske zemlje. Deloval si v organizaciji OF, posebno v Narodni zaščiti. Iz te si 18. maja 1942 odšel v partizane.

Prva slovenska brigada — II. grupa odredov je bila tvoja prva borbeno enota. Njeni boji in zmage nad fašisti in tedaj porajajočo se izdajalsko belo gardo so znani. Boji z nemškimi nacisti na Jančah 22. maja 1942, kjer je II. grupa odredov izbojevala zmago v preveliki premoči nemških nacistov v moštvu in orožju, so postali legenda.

Dolina Krke in Muljava sta pokazali italijanskim fašistom, da morajo računati z resnim nasprotnikom, z vojsko prostovoljcev — partizanov, ki se bore za svoje pravice, za svoj obstoj, za obstoj Slovencev in drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Nadalje si se boril v Zahodnodolenjskem odredu, dokler nisi septembra 1942, ob ustanovitvi slavne udarne brigade Matija Gubca, prišel v njen sestav na Trebeljnu, kjer je bila brigada ustanovljena.

Skoraj točno dve leti si bil udeleženec vseh bojev in napadov brigade na okupatorske in belogardiistične postojanke. Delež te brigade za pregon okupatorja in uničenje belogardizma je znan.

Jeseni 1944 si v svojem poklicu deloval v delavnici NOV glavnega štaba NOV in POS vse do končane osvoboditve.

Ko si po končani vojni še nekaj časa služil na braniku pridobitev NOB, si si ustvaril družino in se ponovno preselil v svoje prvo zatočišče, ko si se umaknil fašistični tiraniji svojega rojstnega kraja.

Bil si hraber, priljubljen tovariš in bil za svoje udeleževanje v NOB večkrat odlikovan, med drugim dvakrat z redom hrabrosti.

S tvojo zvestoto ženo Elzo in vzornijo materjo vajinih otrok sta vse vzgojila v socialističnem duhu, za katerega si se bojeval v NOB in po njem.

Želimo ti, da bi mirno počival v domači zemlji, med nami pa bo ostala praznina in misel na dobrega in iskrenega tovariša — borca.

Krajevna organizacija ZB NOV Zalog — Sp. Kašelj

In memoriam
Ivanu Rojšku

Dragi Ivan! Nenađoma in mnogo prekmalu je odjeknila med nami žalostna vest, da si nas zapustil.

Z bolečino v srcu se poslavljamo od tebe, tovariša, borca, prijatelja in človeka, ki je ljubil vse dobro in se že mlad zapisal boju za enakopravnost in svobodo.

Kot otrok iz številne delavske družine si že zgodaj občutil krivice, ki jih je tedanji družbeni red zadajal delavskemu razredu. Prav zato si bil tudi kasneje kot delovodja vseskozi pravi prijatelj in delovni tovariš

vsem tistim, ki so v onih letih štrajkali ali kako drugače izražali svoje nezadovoljstvo.

Delavsko gibanje je bilo tisto, ki ti je dalo široka obzorja in neomajno voljo kreniti po poti revolucije ter se z orožjem upreti okupatorju.

Kaj vse si storil kot prvi komandant Narodne zaščite, kaj vse doživljal v mnogih akcijah in nemogočih situacijah?!

Transporti iz Ljubljane, hrana, orožje, grafika. Vse to je bilo treba spraviti prek Ljubljane v hosto. Vsak dan, vsako noč. In takrat smo

